

Meditisiinisektor jõulu- ja töörahu ootel

Urmas Sule – Eesti Haiglate Liidu juhatuse esimees

Kätte on jõudnud aasta viimane kuu – jõulukuu detsember. Eesti inimesed on süüdanud adventiküünlad ja valmistatakse jõulurahuks niivõrd, kui üleilmne rahutus seda võimaldab. Vaiksel mõtleme juba ka aastavahetuse ja peatselt saabuva 2025. aasta peale. Samal ajal on tervishoiusektori kollektiivlepingu läbirääkimised jõudnud faasi, kus riiklik lepitaja on algatanud töötüli lepitusmenetluse ja kutsunud kõik osapooled ühise laua taha. Loomulikult kõlab sõna „tüli“ sellises olukorras kõrvuriivavalt ja vajab lahtimõtestamist.

Tervishoid on valdkond, kus oleme suutnud riigi tasemel meie patsientide ja töötajate huve arvestavaid kokkuleppeid sõlmida juba aastakümneid. Oleme selles ainulaadsed. Tõdemus kõlab lihtsalt, kuid protsess, mille oleme iga paari aasta tagant läbinud, pole kohe kindlasti olnud liikumine valgusküllasel, ettemääratud ja siledal teel, nagu kõrvaltvaatajatele vahel võib tunduda. Kolleegid, kellega koos oleme neid kogemusi hankinud, teavad seda. Miski pole võimatu vaid inimese jaoks, kes seda ise tegema ei pea, nagu Murphy elutargalt sedastanud on.

Mis siis seekord teisiti on? Mis seisab takistusena kokkuleppimise teel? Kellelegi pole saladuseks, et majanduslangus on negatiivselt mõjutanud nii Tervisekassa käesoleva aasta kui ka tulevaste aastate eelarve väljavaateid. Pole saladuseks ka asjaolu, et eelmised kokkulepped on saavutatud olukorras, kus peamiseks ikka veel lahendamata probleemiks on jäänud vahendite tagamine eriarstiabi kättesaadavuse parendamiseks. Käesoleval aastal on puudujäägi summa üle 40 miljoni euro ja pole märke, et see järgmisel aastal väheneks. Sarnases olukorras tegutsemine tähendab aga kogu finantssurve asetamist eelkõige raviasutustele, kes peavad tagama 24/7 teenused. Need elutähtsate teenuste osutajad on ka riikliku turvalisuse võrgustiku lahutamatuks osaks, kellele lõviosas langevad lisaks kollektiivleppes kokku lepitule ka muud

riikliku toimepidevuse tagamisega seotud ülesanded. Võime siin püüda olla kuitahes efektiivsed, kuid vaid töökorralduslike meetmetega ja vanade heade „sisemiste reservide arvelt“ pole eesmärgid saavutatavad. Teisisõnu tähendab eriarstiabi kättesaadavuseks vajalike vahendite defitsiit kokkuleppe rahastamist siin töötavate kolleegide arvelt. Ettepanek „rahastame (taas kord) palgatõusu kättesaadavuse arvelt“ tähendab tervishoiusektori kõigi inimeste jaoks ööpäevaringselt toimiva erakorralise abi võrgustiku olulist nõrgestamist. See pole ainult ebamõistlik, vaid on ka jätkuva trendina äärmiselt ohtlik. Tänapäevane karm reaalsus ütleb, et Tervisekassa järgmise aasta eelarve on ligi 180 miljoni euro suuruses defitsiidis ja seal sisuliselt puuduvad vahendid isegi seni kehtinud kollektiivlepingu täitmiseks – seda tehakse vaid reservide ärakulutamise arvelt. Mis siis veel rääkida tervishoiutöötajate palkade tõstmisest. Ja tänase seisuga ei näita finantsperspektiiv probleemile realistlikku lahendust ka järgnevatel aastatel. Väljakutse pole lihtsate killast. Samas, oleme varemgi sarnaste olukordadega silmitsi olnud.

Kogu selle määramatuse juures on üks, mis tundub olevat selgemast selgem – 2025. aasta tuleb tervishoiusektorile keeruline ja palkade korrigeerimiseks siin raha ei paista. Selline on olukord ka enamikus teistes eluvaldkondades, erandiks vaid riigikaitse ja siseturvalisus kitsamas mõttes. Vähemalt sama selge on ka asjaolu, et tervishoiutöötajate palgad ei saa jääda samale tasemele ka järgnevatel aastatel. Oleme eluvaldkond, kus sektori kõige suuremaks väärtuseks on olnud ja jäävad ka tulevikus olema pädevad töötajad. Ilma arengule ja koostööle orienteeritud kõrgelt kvalifitseeritud missioonitundeliste inimesteta pole võimalik meie ees seisvaid ülesandeid lahendada. Ja jõuluajale omaselt peame ikka lootma väiksematele või suurematele imedele ning soovide täitumisele. Rahulikku aasta lõppu ning töökat uut aastat, head kolleegid!

Urmas Sule